

ABSTRAKT

Tématem této rigorózní práce je perzekuce křesťanů v antickém Římě. Práce popisuje historické okolnosti, za kterých k pronásledování křesťanů docházelo, vysvětluje důvody a společenské tlaky, které uváděly toto pronásledování v život, a uvádí, které právní nástroje římské úřady při perzekuci křesťanů využívaly.

Rané dějiny křesťanství byly poznamenány perzekucemi, které měly toto nové náboženství potlačit či úplně vymýtit. Pronásledování za římských císařů, počínaje císařem Neronem a vrcholící za vlády císaře Diokletiana, směřovalo nejen proti opozici křesťanů vůči oficiálnímu státnímu kultu, ale bylo motivované také politicky. Vládcí říše se nechtěli smířit se skupinou neloajálních občanů.

Práce obsahuje osm kapitol. První kapitolu tvoří úvod, druhou pak krátký exkurz do tradičního římského náboženství, zde jsou popsány jeho charakteristické rysy a vztah římských občanů ke svým bohům. V kapitole jsou též uvedeny některé případy, kdy římský stát zasahoval proti náboženstvím a kultům. Závěr kapitoly se zabývá samotným křesťanstvím a jeho rozdíly od tradičního římského náboženství.

Třetí kapitola popisuje počátek represí proti křesťanství, obsahuje krátký exkurz do dějin Židů a vztahy Židů k prvním křesťanům. Zpočátku bylo křesťanství považováno římským státem pouze za židovskou sektu. Ovšem Židé považovali křesťany za odpadlíky od víry a pronásledovali je jako kacíře. Pro křesťanství měla však tato situace i určité výhody, protože mohlo, jako součást římským státem uznaného náboženství, požívat stejných oprávnění jako náboženství židovské.

Čtvrtá kapitola popisuje perzekuce, které již byly prováděny ze strany římského státu, ačkoliv zpočátku pro ně neexistoval pevný právní základ. Z této doby pochází známá korespondence mezi císařem Traianem a Pliniem mladším. V tomto období (od počátku 2. století do poloviny 3. století) stát přistupoval ke křesťanům vcelku tolerantně. Říši se hospodářsky i vojensky dařilo a císaři nejevili zájem na nějakém masovém pronásledování křesťanů. Pokud již došlo k nějakým perzekucím, nejednalo se o velké a organizované akce, ale spíše o případy, kdy byli křesťané udáváni jinými občany a souzeni, a případně popravováni za víru v pověry.

Pátá kapitola popisuje následující období perzekucí, které již byly postaveny na právním základě. Za vlády císaře Decia dochází k prvnímu opravdu systematickému pronásledování křesťanů. Běžnými prostředky, které měly zlomit vůli věřících, bylo upalování na hranicích, smrt při gladiátorských hrách, stětí či vyhnání. Přestože mnoho křesťanů tomuto tlaku podlehl, velké množství křesťanů se své víry nezřeklo a po své smrti byli oslavováni jako mučedníci. Po období klidu přišla vlna nejkřutějšího pronásledování, a to za císaře Diocletiana. Císař se rozhodl křesťanství

zcela vymýtit a za tímto účelem vydal několik dekretů, které křesťany zbavovaly občanských práv, odebíraly jim jejich majetek, nařizovaly zničit křesťanské stavby i náboženské předměty a spisy. Došlo k uvěznění církevních vůdců, kteří byli nuceni obětovat pohanským bohům, přičemž odmítnutí znamenalo smrt. Nejintenzivnější perzekuce probíhaly ve východní části říše.

Celkově se ovšem tyto perzekuce křesťanů minuly účinkem a císař Galerius následně vydal v roce 311 toleranční výnos, posléze potvrzený slavným ediktem milánským císaře Konstantina. Oba zaručovaly křesťanům svobodné praktikování jejich náboženství. Situaci křesťanů v době vydání ediktu a následující období, během kterého se křesťanství stále více rozšiřovalo po celé říši, zachycuje šestá kapitola. Sedmá kapitola pak popisuje závěrečné období této části dějin křesťanství, kdy se z dříve pronásledovaného náboženství stává rozhodnutím císaře Theodosia roku 380 náboženství státní. Osmou kapitolou je závěr, zabývající se i možnými důvody perzekucí a následného úspěchu křesťanství.

Klíčová slova: Perzekuce křesťanů. Římská říše. Edikt milánský.